

Voor Erhan...

Handelseconomie

Niveau 1

Nesibe Balta

Eerste druk, 2019

ISBN: 9789402188585

© Nesibe Balta, ness@taurix.net

Vond je mijn boek leerrijk? Wil je er iets uit gebruiken? Vraag dan even mijn toestemming. Enkel met mijn schriftelijke toestemming mag je de inhoud van dit boek gebruiken voor je eigen lessen of presentaties. Dank je voor je begrip!

De inhoud van dit boek is gebaseerd op de vakfiches van de Examencommissie Secundair Onderwijs (Vlaanderen). Ik ben niet verbonden aan de Examencommissie en ben niet verantwoordelijk voor eventuele wijzigingen in de vakfiches.

Voorwoord

Dag beste lezer. Welkom. Dit boek is een inleiding tot Handelseconomie. Je kan het gebruiken om kennis te maken met dit fascinerend onderwerp of om je kennis op te frissen. Het is gebaseerd op de vakfiches van januari 2019 van de Examencommissie van het Secundair Onderwijs Vlaanderen en kan bijgevolg ook gebruikt worden als leidraad bij de voorbereiding voor de secundaire examens Handelseconomie in de studierichting Kantoortechnieken (BSO2). Ik draag het op aan mijn zoon Erhan die binnenkort zijn examen Handelseconomie gaat afleggen en aan alle andere leerlingen die zich voorbereiden voor examens.

Ik wens jullie veel succes met je studies!

Nesibe Balta, februari 2019

Deel 1: Basisbegrippen

1 Wat is economie?

Economie is een wetenschap. Net zoals elke wetenschap heeft het zijn eigen denkwijze (logica), werkwijze (systematiek) en theorieën. Het bestudeert het menselijk gedrag en meer bepaald hoe mensen met beperkte middelen behoeften bevredigen. De basisgedachte hierbij is dat alle middelen in de wereld beperkt zijn: op is op. En ook dat we allemaal behoeften hebben die we willen bevredigen, met andere woorden: we hebben allemaal iets nodig.

Dat “iets” kunnen we verder indelen. Zo hebben we de primaire behoeften. Dit zijn de levensnoodzakelijke behoeften, zoals voedsel. We hebben voedsel nodig, zonder kunnen we niet overleven. Daarna hebben

we de secundaire behoeften. Dit zijn dingen die ons leven aangener maken, maar die niet noodzakelijk zijn om in leven te blijven, zoals bijvoorbeeld een afgewerkt huis. Tot slot hebben we nog de tertiaire behoeften. Hieronder valt de persoonlijke ontwikkeling en andere behoeften die onze IK een goed gevoel geven. Dit behoeftenmodel is de theorie van Maslow: hij stelde dat een mens zich pas volledig kon ontplooiën als al zijn noodzakelijke behoeften bevredigd waren. Tegenwoordig is hier veel kritiek op omdat de praktijk ons voorbeelden heeft gegeven van bijvoorbeeld tieners die opgegroeid zijn in een ghetto en verder hebben gestudeerd ondanks de honger of andere ontberingen. Toch wordt dit model nog veel gebruikt. Het is ook een simpele voorstelling van een complex gegeven.

2 *Wat is handelseconomie?*

Handelseconomie is een tak van Economie. Het woord handelseconomie zegt al waar het over gaat, namelijk handel. Handel kunnen we eenvoudig samenvatten als het uitwisselen van goederen en diensten. Concreet gaat het om kopen en verkopen en alles dat hierbij belangrijk is. Daar gaan de volgende hoofdstukken over.

Voor we verder gaan, is het belangrijk dat we even stilstaan bij goederen en diensten. Wat zijn dat en hoe kunnen we ze indelen?

2.1 Goederen en diensten

We verkopen goederen en diensten. Maar wat zijn dat juist? Goederen kan je omschrijven als alles dat je kan aanraken, dus tastbare dingen. Voorbeelden zijn fruit, een computer, een boek, een huis, kleding en meubels. Diensten zijn niet-tastbare dingen die je koopt of verkoopt. Zo is de bediening in een restaurant een dienst of lesgeven of auto's herstellen of het onderhoud van gebouwen.

Goederen en diensten kunnen we indelen volgens de prijs die we betalen, waarvoor ze dienen en of we ze kunnen hergebruiken.

Zo zijn er goederen die gratis zijn en die ter beschikking staan van iedereen. Deze

goederen noemen we de vrije goederen (niet-economische). Je kan ze niet kopen, maar kan ze gewoon nemen. Zonlicht is gratis voor iedereen, net zoals de zee of een bos of lucht. Daar tegenover staan goederen die schaars zijn, dus die op kunnen geraken en waar je voor moet betalen. Dit zijn economische goederen. We kunnen ze samenvatten als alles dat te koop is. Voorbeelden hiervan zijn een pen, een auto, meubels, gebouwen, een gsm en frisdrank. Hierbij moeten we even opmerken dat handige handelaars erin geslaagd zijn vrije goederen om te toveren in economische goederen door er geld mee te verdienen. Een voorbeeld hiervan zijn flesjes zeelucht die je in Nederlandse kustgemeenten kan kopen als souvenir. De lucht daar is vrij, maar in een flesje met etiket "zeelucht" is het plots niet meer vrij. Bij nader onderzoek

is trouwens gebleken dat het geen flesjes zeelucht waren, maar flesjes fabriekslucht: de flessen waren in een Duitse fabriek geproduceerd en afgesloten. Maar dat even terzijde. Als iemand bereid is om voor een vrij goed te betalen, wordt het een economisch goed. Zo zijn stranden niet-economische goederen, maar er bestaan stranden waar moet betalen.

Een andere indeling is volgens het doel van het product of dienst. Je kan brood kopen om het zelf op te eten of om er belegde broodjes van te maken om te verkopen. In het eerste geval is het een consumptiegoed. Consumptie komt van consumeren, dat verbruiken betekent: je koopt het met als doel om het zelf te gebruiken. In het tweede geval is het een productiegoed: je koopt het

om ermee te produceren, dus om er een ander product of dienst mee te maken.

Consumptiegoederen kunnen we nog verder indelen. Je hebt goederen die je meerdere malen kan gebruiken, zoals een auto of een kast en goederen die je maar één keer kan gebruiken zoals een pak koeken of een wegwerpbekertje. Goederen die je meerdere keren kan gebruiken, zijn gebruiksgoederen: die gebruik je dus. Goederen die je maar één keer gebruikt, zijn verbruiksgoederen: die worden verbruikt en zijn bijgevolg op na gebruik.

3 *Producers en consumers*

We hebben het heel kort gehad over produceren en consumeren. Nu gaan we kijken wat produceren en consumeren juist zijn en wat we nodig hebben om iets te produceren. Consumeren kennen we als consument wel allemaal, maar produceren: hoe doe je dat?

Consumeren is dus het verbruiken van goederen en diensten. De persoon die consumeert, is een consument. Een ander woord voor consument is eindklant of kortweg klant.

Produceer is het maken van goederen. De persoon (of onderneming) die produceert is een producent. Om te produceren heeft de producent een aantal dingen nodig: dit zijn

de productiefactoren. Productiefactoren zijn middelen (factoren) die je nodig hebt voor de productie. Er zijn drie productiefactoren, namelijk natuur, arbeid en kapitaal. Voor de productiefactoren wordt steeds een vergoeding betaald. In het geval van de productiefactor natuur is dat huur (of pacht) of aankoop. Bij arbeid is dat loon en bij kapitaal rente.

Onder de productiefactor natuur vallen alle natuurlijke rijkdommen die gebruikt worden voor de productie. Voorbeelden zijn water, steenkool, hout, fruit en groenten en ertsen.

Om van de productiefactor natuur een product te maken, hebben we menselijke inspanningen nodig. De menselijke inspanningen nodig om het product te maken zijn de productiefactor arbeid. Zo moet de boer de tarwe op zijn velden

oogsten, een arbeider instaan voor de productie en een inkoopbediende de voorraden optimaliseren.

De laatste productiefactor is kapitaal. Kapitaal is de totale geldwaarde. Hoewel we het woord kapitaal in onze dagelijkse taal gebruiken voor geld, is het meer dan geld. Kapitaalgoederen zijn alle grote middelen die we nodig hebben voor de productie, zoals bijvoorbeeld machines in een fabriekshal. Met deze goederen kunnen we geld maken: ze hebben dus het potentieel om geld te creëren. Zonder kapitaalgoederen kunnen we niet produceren. Zo kunnen we geen verf produceren zonder een mengmachine in een verffabriek en op een bouwwerf kan je weinig zonder hijskraan.

4 *Samenvatting*

En zo komen we aan het einde van deel 1. In dit deel hebben we het begrip Handels-economie verkend. We zijn gestart met een definitie van Economie en hebben dit versmald tot een omschrijving van Handels-economie. Daarna zijn we gaan kijken wat goederen en diensten zijn en hoe we ze kunnen indelen. Tot slot hebben we het gehad over consumeren en produceren en wat we nodig hebben om te produceren.

5 Kernvragen deel 1

1. Wat is economie?
2. Wat is handelseconomie?
3. Wat zijn goederen en diensten?
4. Hoe delen we goederen en diensten in?
5. Wat zijn economische goederen?
6. Wat zijn vrije goederen?
7. Kan een vrij goed een economisch goed worden?
8. Wat is consumeren?
9. Wat is produceren?
10. Wat is een consument?
11. Wat zijn consumptiegoederen?
12. Wat zijn productiegoederen?

13. Wat zijn gebruiksgoederen?
14. Wat zijn verbruiksgoederen?
15. Wat is een producent? Wat zijn de productiefactoren?
16. Wat is de productiefactor natuur?
17. Wat is de productiefactor arbeid?
18. Wat is de productiefactor kapitaal?

Deel 2: Ondernemingen en bedrijven

We weten nu wat handelseconomie is en wat goederen en diensten zijn. Ook hebben we besproken wat we nodig hebben om te produceren. Nu gaan we kijken hoe de productie gebeurt, maar eerst moeten we zien wie de productie doet. Daarvoor gaan we de bedrijfskolom bespreken en vervolgens gaan we kort aanhalen wat belastingen met de bedrijfskolom te maken hebben.

